

GREENPEACE

Greenpeace fa vint-i-cinc anys. En aquest temps ha aconseguit de posar l'opinió pública a l'aguait de múltiples problemes del medi. De hippies utòpics han passat a consolidar un dels grups de pressió més importants del món.

Qui té por del 'lobby' verd?

ORTEGA / GREENPEACE

Poc s'imaginaven els desca-
misats que van fer la pri-
mera protesta contra les
proves de bombes atòmiques, an-
tecedents de Greenpeace, que al
final el seu moviment esdevindria
un monstre en forma d'em-
presa, dirigida per un ex-execu-
tiu d'una indústria metal·lúrgica.
Però el temps marca, inexorable-
ment, els camins.

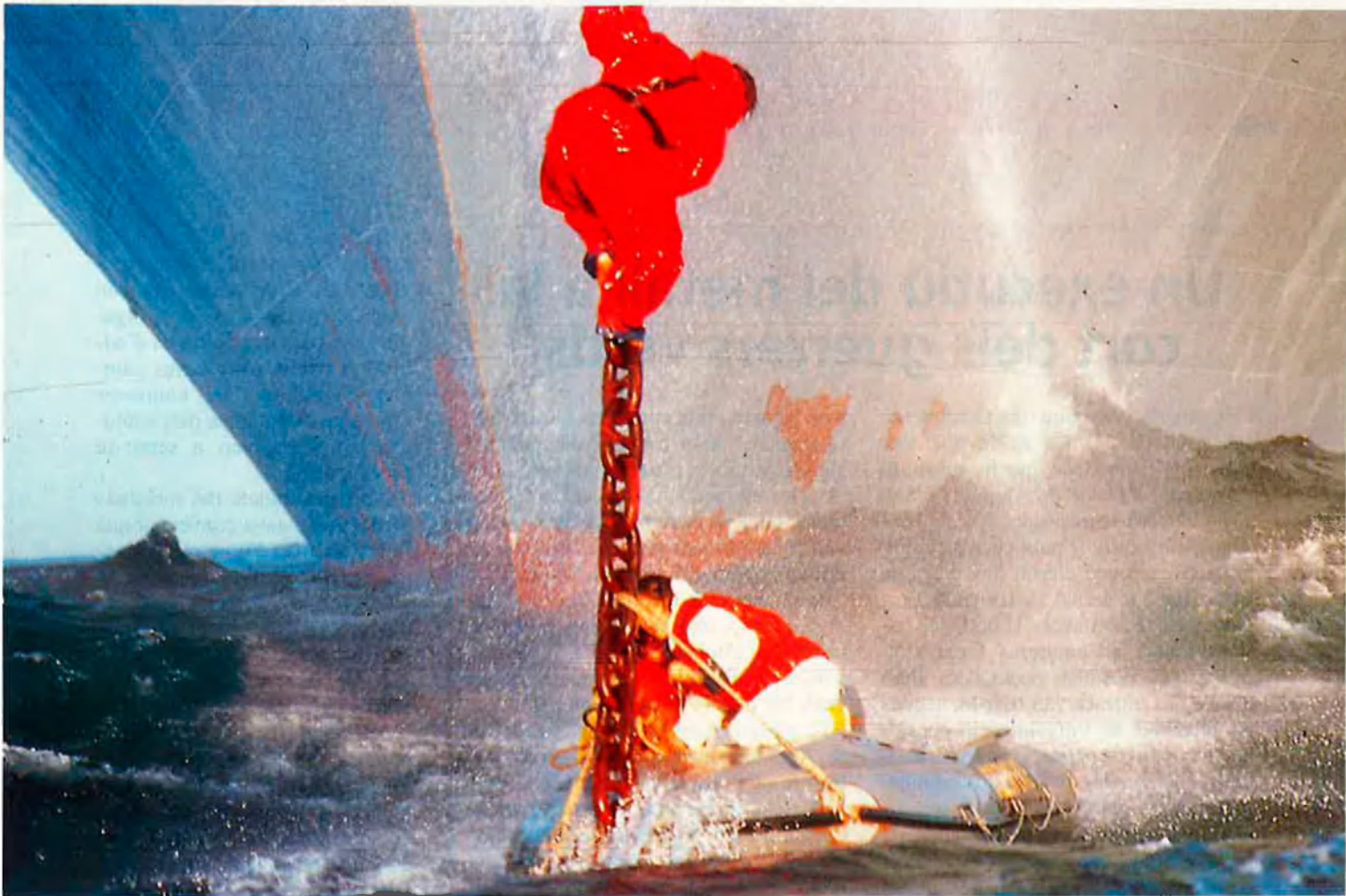
La idea d'esdevenir l'ull públic
és el que s'ha mantingut pràcti-
cament des del principi del grup
fins ara. De fet, Greenpeace ha
adaptat i modernitzat l'estratègia
dels quàquers. Aquest grup reli-
giós, famós des de l'*Únic Testi-
moni* de Harrison Ford, practi-
cava la resistència passiva col·lo-
cant-se en el lloc del conflicte
i donant testimoni del que feia.
El primer intent dels quàquers va
ser l'any 1958, contra les proves
atòmiques a les illes Bikini.

Basant-se en aquest exemple,
un grup de desertors de la guerra
del Vietnam, pacifistes, hippies
i algun quàquer, van crear l'any
1970 el Comitè No Feu Onades
—referència als efectes de les ex-
plosions de les bombes a mar—.
La primera acció fou contra les
proves nuclears a l'illa d'Am-
chitka, davant Alaska. Com diu
el president de Greenpeace Es-
panya, Xavier Pastor, "es tracta-
va d'un grup de voluntaris que,
cansats de la inoperància de les
manifestacions al carrer, de la
signatura de manifestos i de les
declaracions, decidiren de passar
a la resistència directa no violen-
ta situant-se on havia de detonar

una bomba atòmica, per evitar-
ho físicament. Mai no pensaren
que eren el germen del que havia
de ser Greenpeace". En aquella
primera nau, el Phyllis Cormack,
ja van embarcar-s'hi científics,
metges i sobretot periodistes. La
travessa va acabar com el rosari
de l'aurora i, a sobre, l'assaig
atòmic es va fer, però l'opinió
pública americana va començar a
convertir-se en testimoni irritat
del seu govern, alhora que s'ave-
nia amb uns ecopacifistes plens
d'idealisme.

Les imatges van desfermar la
pressió, i la resistència passiva
quàquera i l'estratègia comuni-
cativa van donar els primers
fruits: uns mesos després la Co-
missió d'Energia Nuclear d'EUA
anunciava la fi de les proves.

Guanyar perdent. Quan de
debò es va consolidar l'estratègia
de Greenpeace va ser els anys
setanta, en les primeres proves
nuclears franceses a l'atol de
Mururoa. Greenpeace adoptà el
paper de David contra Goliat,
amb una fona que combinava a la
perfecció publicitat i resistència
no violenta. Un financer cana-
denc, David McTaggart, va
dirigir la flota de "Pau verda".
Després d'una dura travessa en
direcció a Mururoa, un escamot
de la policia francesa va atacar
violentament el vaixell i en ferí
els tripulants. El govern de París
es va afanyar a escampar la
notícia que l'acció de la policia
s'havia fet de forma pacífica. Pe-
rò la indignació mundial va créi-

xer de cop quan van començar a circular les imatges que hàbilment havia enregistrat i amagat Greenpeace, que permetien d'apreciar la contundència dels gendarmes. Les imatges dramàtiques n'eren la clau. Paradoxalment, com més rebien i més perdien els guerrers de l'Arc de Sant Martí, més simpaties despertaven en l'opinió pública.

A partir d'aquí les imatges de les llanxes interposant-se a l'abocament de residus tòxics, entre les balenes i els arpons russos i japonesos, o encarant-se als

Paradoxalment, com més rebien i perdien els guerrers de l'Arc de Sant Martí, més simpaties despertaven en l'opinió pública.

caçadors de foques noruecs i canadencs, han estat contínues. La preocupació de donar testimoni ha estat la principal obsessió de Greenpeace, per les repercussions que tenia en l'opinió pública i en els governs. "A mitjan anys 70 va començar a fer-se evident que allò que s'aconseguia amb les activitats dels voluntaris 'sobre el terreny' era molt menys -molt més anecdòtic i menys perdurable- que no els resultats que es podien obtenir als fòrums internacionals", explica Xavier Pastor.

El febrer del 1995 Greenpeace va penjar una pancarta a les xemeneies de la incineradora de Son Reus, a la Ciutat de Mallorca (foto de la pàgina anterior).

Els ecologistes també es van internar en territori rus per oposar-se als vaixells nuclears (foto superior).

Darrerament Greenpeace ha intensificat les protestes contra la política nuclear xinesa. A la imatge inferior, una manifestació davant l'ambaixada xinesa a Atenes, l'agost del 1995.

GREENPEACE

Un executiu del metall a la cort dels guerrers verds

El director executiu de Greenpeace Internacional és, des de fa poc més d'un any, Thilo Bode, que ha substituït el canadenc David McTaggart. L'any 1989 el diari conservador *Frankfurter Allgemeine Zeitung* publicava un anunci de Greenpeace oferint una plaça de gerent per a la secció alemanya de l'organització. Fins llavors Thilo Bode havia treballat en empreses força allunyades dels postulats ecologistes. Però des de Greenpeace van triar-lo, segons els membres de l'organització consultats per la revista *Time*, perquè necessitaven algú que els dirigís i que racionalitzés certes pràctiques que havien esdevingut una mica caòtiques. Des de llavors la tasca de Bode ha estat d'escorçar l'organització més i més cap al professionalisme, amb menys marge per al voluntariat, que a voltes resulta irregular.

Fa prop d'un any que va accedir a la direcció executiva de Greenpeace Internacional amb la intenció de mantenir les accions sorpresa però reforçant la política de col·laboració amb empreses i governs. A més ha racionalitzat l'estructura de l'organització i ha fet anar a classes de gerència els directius verds. De fet, es tracta d'estructurar una ONG multinacional capaç d'enfrontar-se

amb prou dignitat contra les altres multinacionals. Amb tot, això no pot pas significar una pèrdua de control sobre els efectes mediàtics de les seves accions, com va passar a Mururoa, on es van crear falses expectatives de victòria militar sobre l'exèrcit francès.

Per aconseguir tot això Bode té una organització amb vuit-centes persones treballant, oficines obertes a trenta-dos països, i 3,8 milions de socis que paguen les quotes que formen el pressupost constantment auditat de Greenpeace. Amb tot aquest capital, els ecologistes afronten ara la mundialització real de la seva lluita, amb la vista posada a l'Àsia, i amb la idea de conscienciar Occident d'un dels contaminants més greus i quotidians, l'automòbil.

Protegir l'Antàrtida, prohibir-hi l'abocament de residus radioactius; prohibir la caça comercial de la balena; prohibir l'exportació de residus de països desenvolupats a països del Tercer Món; prohibir la incineració marina de residus; signar el Tractat de Prohibició de les Proves Nuclears..., tot això forma part d'uns triomfs que donen prou impuls perquè els guerrers de l'Arc de Sant Martí, encara que es posin corbata, continuïn exhibint pintures de guerra, de guerra verda. **O. C.**

Al ritme que es difonien les imatges espectaculars dels activistes de Greenpeace, anaven augmentant els socis de l'organització, cosa que permetia d'adquirir vaixells i fer noves campanyes. Alhora, les empreses i governs assenyalats pels ecologistes començaven a sentir-se preocupats.

El govern francès del socialista Mitterrand estava convençut que la mà dura era l'únic remei contra aquells idealistes que se li plantaven a Mururoa quan hi provava ginyes nuclears. El 10 de juliol de 1986 el vaixell *Rainbow Warrior* (Guerrer de l'Arc de Sant Martí) era ancorat al port d'Auckland (Nova Zelanda), a punt de salpar cap a Mururoa. La nit abans els serveis secrets francesos van col·locar dues bombes al buc de la nau, que en esclatar van matar el fotògraf Fernando Pereira i van inutilitzar l'embarcació. Pocs dies després la policia neozelandesa va capturar els dos agents secrets francesos. L'escàndol va fer dimitir el ministre de Defensa francès, Charles Hernu, i dos anys després una sentència del Tribunal de l'Haia obligava França a pagar una indemnització milionària a Greenpeace. De nou, el tret de França li sortia per la culata i encara feia créixer més el nombre de socis de l'organització ecologista, cosa que significava una intensificació de la seva activitat.

L'any 1986 Greenpeace va tapar la canonada d'abocaments tòxics de l'empresa Penarroya a Portman, Múrcia. Per fi, l'any 1990, el que era l'abocament més gran de residus tòxics va parar d'enverinar la Mediterrània.

DORREBOOM / GREENPEACE

Els enemics s'organitzen.

Amb el temps Greenpeace s'ha convertit en una organització capaç de mobilitzar la població per pressionar empreses, governs i institucions internacionals a fi que modifiquin les actituds ecològicament incorrectes. Si bé al principi eren vistos com uns idealistes sense gaire futur, a poc a poc han esdevingut un *lobby* a tenir en compte.

Amb tot, encara són percebuts per l'opinió pública com uns xicots que treballen molt i que fan accions espectaculars amb la tranquil·litat que no rebran cap atac organitzat. Però, com més creix Greenpeace, més ha vist

que les coses no són tan senzilles. "Fa cosa d'uns cinc anys vam deixar de ser els ecologistes simpàtics. Empreses i governs van veure que érem una amenaça real i ens van voler frenar. De primer ho van intentar amb polítiques, matant activistes com a Auckland o a l'Equador; també amb multes, si bé sempre els havia sortit el tret per la culata", explica Pastor. Però ara les estratègies dels enemics de Greenpeace han canviat. Pastor continua: "Algun intel·ligent ha vist que no hi ha ningú darrere nostre, que els diners no són foscos i que ens arriben dels socis, i devia veure que l'única manera d'enfonsar-nos de debò era separant-nos de l'opinió pública. Ha fet una anàlisi intel·ligent i ha triat la difamació per crear, com a mínim, un ambient de dubte".

Intoxicació periodística. Aquest va ser el cas del periodista islandès Magnus Gudmunson, que va fer un reportatge explicant que Greenpeace havia contractat els agressors de les foques per fer un vídeo de denúncia. Les acusacions de Gudmunson van fer caure en picat els socis de Greenpeace a Escandinàvia. Després els tribunals van donar la raó a Greenpeace, però el mal ja era fet. Gudmunson és un vell conegut de Greenpeace: "És un periodista d'extrema dreta, lligat al Wise Use Movement dels EUA, contractat successivament pel govern del seu país, la indústria balenera islandesa i japonesa, i la indústria pesquera de països afectats per les campanyes de Greenpeace", explica Xavier Pastor.

Un altre dels crítics furibunds dels ecologistes és Paul Watson, ex-membre de Greenpeace, que va deixar l'organització perquè aquesta no s'avenia a utilitzar la violència contra objectes i propietats. Individualment, aquests dos personatges no fan perdre la son als guerrers de l'Arc de Sant Martí. Els problemes vénen dels qui els doten d'altaveus.

Greenpeace és conscient que quan s'oposa a una cosa n'afavo-

DORREBOOM / GREENPEACE

"Han vist que l'única manera d'enfonsar-nos era separant-nos de l'opinió pública. Han escollit la difamació per crear el dubte".

HORNE / GREENPEACE

GLEIZES / GREENPEACE

Dalt, el Rainbow Warrior II, que, com el seu predecessor, va protestar contra les bombes nuclears a Mururoa. Al mig, la nau Vega abordada per la policia francesa, l'any 1973. Al costat d'aquestes ratlles, Les llanxes pneumàtiques sota els abocadors de residus marins, que són un altre dels símbols de Greenpeace.

El vaixell Rainbow Warrior pren el nom d'una antiga llegenda dels indis cree nord-americans. Utilitzat des del 1978 en les campanyes contra la caça de balenes i foques i contra els abocaments de residus tòxic a mar (a la foto superior de Greenpeace, una de les llanxes del Rainbow Warrior en acció). L'any 1985, quan l'embarcació era ancorada al port neozelandès d'Auckland, agents de la policia francesa van col·locar-hi dues bombes que van inutilitzar el vaixell (foto inferior).

reix unes altres, per això s'ha sentit dir de tot. Per exemple, en la lluita contra les nuclears va ser acusada de finançar-se amb petrodòlars àrabs. Però les auditories públiques anuals i la transparència de l'organització han fet que mai no s'hagi pogut provar cap acusació.

La seva actitud rabiosament independent és molt difícil d'acceptar pels governs, i tan aviat els són simpàtics com els oposen un nacionalisme exacerbant. En el cas espanyol, per exemple, quan s'han oposat a les xarxes de deriva dels italians, tot han estat frases d'amistat i de col·laboració. Altrament, quan Greenpeace va oposar-se a la pesca del bonítol, el patriotisme espanyol, esventat per molts mitjans de comunicació, manava de criticar els ecologistes i d'acusar-los de ser pagats pels serveis secrets canadencs.

Concretament, a l'Estat espanyol els principals enemics dels ecologistes són els sectors energètic i sobretot químic. Si bé en el sector energètic s'han trobat punts de diàleg, amb la indústria química és molt més difícil. La Federació d'Indústria Química Espanyola (FEIQE) i el lobby del PVC són l'actual enemic número u dels ecologistes, per l'afer del clor.

En la seva lluita contra les centrals nuclears, l'organització ecologista fou acusada de finançar-se amb petrodòlars àrabs.

MILLER / GREENPEACE

Pegar i enraonar. Segons Xavier Pastor l'estratègia comunicativa de Greenpeace no ha evolucionat notablement. "Simplement, ens hem adaptat als nous temps. És evident que el món ha canviat en un quart de segle, i hi ha qui voldria que Greenpeace s'hagués quedat anquilosada als anys setanta, per veure si així deixava de ser efectiva. Afortunadament, hem frustrat aquestes expectatives interessades (...). Hem globalitzat i internacionalitzat la nostra activitat per adaptar-la a uns temps de mercats mundials en què les multinacionals dirigeixen el món". Juntament amb les accions sorpresa, aquests darrers deu anys ha intensificat l'oferta de solucions a les empreses contaminants. És el cas, per exemple, dels frigorífics Greenfreeze, o del disseny ecològic de la vila olímpica de Sidney per als Jocs Olímpics de l'any 2000. La tàctica, segons Pastor, consisteix a plantejar, per a cada problema, solucions viables i realistes, i a demanar als socis i a l'opinió pública en general que hi donin suport. Així es desactiva, a més, la idea que els ecologistes únicament serveixen per protestar i que les solucions que proposen són utòpiques".

Un altre element d'aquesta política és el cotxe Smile ("Small, Intelligent, Light, Efficient": petit, intel·ligent, lleuger i eficient). Aquest vehicle, dissenyat a partir d'un Renault Twingo, consumeix tres litres de gasolina els cent quilòmetres. Però, de moment, cap empresa automobilística no el comercialitza.

Aquest treball colze a colze amb les empreses podria significar que amb un petit esforç les indústries aconseguissin una pàtina de bondat ecològica fàcil, però Greenpeace assegura que, tot i la col·laboració, continua mantenint-se a l'aguait. Per exemple és el cas de l'empresa alemanya Siemens que, tot i utilitzar el sistema greenfreeze a les neveres, continua fabricant components per a reactors nuclears.

El gran problema de la tàctica

del diàleg i de les propostes és el poc espai aconseguit a les primeres planes dels mitjans de comunicació. Pastor explica, amb un tel de frustració, que en la cimera del Banc Mundial a Madrid van repartir voluminosos estudis sobre el paper del Banc Mundial en l'agressió a la capa d'ozó, i tot el que van aconseguir foren quatre o cinc ratlles en breus perduts pels diaris. En canvi, en el moment que es van penjar a les bigues i van llançar un munt de dòlars falsos sobre els caps d'uns supereconomistes desconcertats, els *flash* no van parar de disparar i l'endemà tothom sabia que Greenpeace havia tornat a muntar un enrenou espectacular. Les notícies, tot i que parlaven de les protestes en defensa de la capa d'ozó, també insistien en el relat de com s'ho havien fet per entrar d'estrany dins la sala. I és que, malauradament, aquest continua essent el millor sistema d'esdevenir notícia al món occidental.

Així, en el procés de globalització de la protesta, Greenpeace ha comprovat que no pot pas actuar igual a Madrid o a Mururoa que a la Xina o a Tunísia, on el context social i polític és totalment diferent i on les accions són, doncs, publicitades i percebudes d'una manera diferent.

Equilibri entre "green" i "peace". Si Greenpeace va començar

essent un grup eco-pacifista, ha acabat pesant-hi més l'ecologisme que no pas el pacifisme, concentrat en la lluita antinuclear. Dins l'organització hi ha una gran disparitat d'opinions sobre el paper dels exèrcits. Amb tot, aquests darrers anys ha iniciat protestes contra les mines, i la secció espanyola s'ha integrat, a més, en la campanya per la transparència en el comerç d'armes. Tota una altra perspectiva, no solament per l'objecte de la protesta, sinó també perquè han trencat la segura independència per treballar amb quatre ONG més alhora.

Adés sola o acompanyada, Greenpeace continua combinant acció, publicitat i propostes. Convertida en multinacional verda tossudament independent, ha es-

Greenpeace ha comprovat que no pot actuar igual a Mururoa que a la Xina o a Tunísia, on el context social i polític és del tot diferent.

GREMO / GREENPEACE

devingut un *lobby* perillós per a moltes empreses i governs. Alhora, si com més va més poder té de pressionar i mobilitzar l'opinió pública, principalment l'occidental, també és víctima de la pressió dels qui la volen fer callar.

Per arribar a la "pau verda" han hagut de passar anys de "guerra verda" –i més que n'hauran de passar encara–, lluitant amb les armes de Ghandi adaptades a les exigències de l'era de la publicitat. Una empresa que, com diu Pastor s'ha de fer "a totes hores", igual que les indústries que es dediquen a la destrucció del medi.

Dalt, protesta contra el reactor nuclear de Vandellòs I, el març del 1991. A l'esquerra, a la mateixa època, un altre grup d'activistes de Greenpeace protestava davant el Ministeri d'Economia, a Madrid contra els abocaments de mercuri.

Oriol Cortacans

